

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU3

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, som uppgår till ca 104 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om ändringar i socialförsäkringsbalken. Lagförslagen handlar i huvudsak om kortare ansökningstid och stärkt rätt till tillfällig föräldrapenning samt höjda bostadskostnadsgränser för barnfamiljer inom bostadsbidraget. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari och den 1 april 2026 respektive den 1 juli 2028. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstaganden när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Budgetprocessen i riksdagen4

Utskottets överväganden.....6

 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 126

 Utskottets bedömning8

 Statens budget inom utgiftsområde 129

 Utskottets ställningstagande.....16

Särskilda yttranden18

 1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (S).....18

 2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)19

 3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (C)20

 4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (MP)22

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....24

 Propositionen24

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2624

Bilaga 2

Regeringens och motionärens anslagsförslag25

Bilaga 3

Regeringens lagförslag26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 12

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 12 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 12 punkt 3 och avslår motionerna

2025/26:3166 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2025/26:3511 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP),

2025/26:3589 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:3599 av Martina Johansson m.fl. (C).

b) Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,

2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 12 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 2 december 2025

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Viktor Wärnick

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Tony Haddou (V)*, Ludvig Aspling (SD), Ida Karkiainen (S)*, Sanne Lennström (S)*, Ulrika Heindorff (M), Åsa Eriksson (S)*, Daniel Persson (SD), Ola Möller (S)*, Ingemar Kihlström (KD), Martina Johansson (C)*, Nima Gholam Ali Pour (SD), Malte Tängmark Roos (MP)*, Erik Hellsborn (SD), Arber Gashi (S)*, Caroline Högström (M) och Anders Ekegren (L).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 3. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 och de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Under beredningen av ärendet har Försäkringskassans generaldirektör informerat utskottet om myndighetens arbete.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn till 104 228 329 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). I detta betänkande föreslår socialförsäkringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att målet för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 12, vilket inkluderar lagförslag om kortare ansökningstid och stärkt rätt till tillfällig föräldrapenning och höjda bostadskostnadsgränser för barnfamiljer inom bostadsbidraget samt en följdändring.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12

Propositionen

Riksdagen har beslutat om följande mål för utgiftsområde 12 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 12, bet. 2015/16:SfU3, rskr. 2015/16:88). Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.

Regeringen använder följande centrala indikatorer för att redovisa resultaten inom utgiftsområdet:

- barnfamiljernas inkomstutveckling.
- andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard och med låg inkomststandard.
- de familjepolitiska stödets betydelse för hushållens inkomster och för den utjämnande effekten mellan hushåll med och utan barn.
- föräldrarnas användning av föräldraförsäkringen och föräldraledighet.

Av regeringens resultatredovisning framgår att bl.a. medianen av barnhushållens reala ekonomiska standard (disponibel inkomst per konsumtionsenhet) ökade för samtliga typer av barnhushåll under perioden 2015–2021, men uppvisade en nedgång mellan 2021 och 2023. Nominellt har inkomsterna ökat mellan 14 och 19 procent för samtliga hushållstyper mellan 2021 och 2024, men den höga inflation som varit har lett till att den reala ekonomiska standarden minskat.

Det finns stora skillnader i ekonomisk standard mellan olika typer av barnhushåll och dessa skillnader är även bestående över tid. Mellan 2023 och 2024 beräknas den ekonomiska standarden ha ökat marginellt mellan 1 och 2 procent för samtliga hushållstyper förutom för ensamstående kvinnor med två eller tre barn som i stället beräknas ha fått en ytterst marginell minskning. Trots detta har alla hushållstyper en lägre ekonomisk standard än före tiden med hög inflation åren 2022 och 2023. Ensamstående kvinnor med flera barn har lägst ekonomisk standard av de olika hushållstyperna. Den ekonomiska standarden är i genomsnitt lägre i hushåll där föräldrarna är utrikes födda än i hushåll där föräldrarna är inrikes födda.

Ett kompletterande mått för att mäta ekonomisk utsatthet är låg inkomststandard som är ett s.k. absolut mått. Ett hushåll har låg inkomststandard om hushållets disponibla inkomst är mindre än dess beräknade baskonsumtion. Under perioden 2020–2024 beräknas andelen med låg inkomststandard ha minskat med nästan 1 procentenhet bland samtliga barnhushåll. Det är ensamstående kvinnor och män med barn som har haft den största förbättringen bland barnhushållen. Andelen barnhushåll med varaktigt låg

inkomststandard har minskat över tid men är högre i vissa grupper. Hushåll som har en svag anknytning till arbetsmarknaden riskerar att ha en låg ekonomisk standard samt en låg inkomststandard flera år i rad, oavsett familjepolitiska stöd. Om de familjepolitiska stöden räknades bort från ekonomisk standard, skulle 23 procent av barnhushållen ha haft en låg ekonomisk standard 2024. Med stöden uppgick den andelen till 16 procent. Familjepolitiken har särskilt stor betydelse för ensamstående kvinnor med flera barn. Andelen med låg ekonomisk standard bland ensamstående kvinnor med tre eller fler barn är 63 procent. Om de ekonomiska stöden inom familjepolitiken räknades bort skulle andelen varit betydligt högre, 78 procent. Vid en jämförelse mellan ensamståendehushåll med och utan barn spelade framför allt behovsprövade familjepolitiska stöd en viktig roll för att utjämna skillnader och bidra till en god ekonomisk levnadsstandard. Barnhushållens ekonomiska standard har ökat över tid och familjepolitikens betydelse för att utjämna ekonomiska skillnader mellan hushåll med och utan barn har varit ungefär densamma de senaste åren.

Enligt regeringen visar uppföljningar att uttaget av föräldrapenning i större utsträckning har koncentrerats till tiden före barnets fyraårsdag, vilket är i enlighet med lagstiftarens intention. Föräldrapenninguttaget är som mest intensivt under barnets två första levnadsår. Vidare är det ungefär vart femte föräldrapar som delar föräldrapenningen jämförbart (med jämförbart avses att båda föräldrarna tar ut minst 40 procent av föräldrapenningen) under barnets två första levnadsår. Andelen har ökat över tid, men takten i ökningen har minskat på senare år. Andelen föräldrar som delar jämförbart på föräldrapenningen är dubbelt så hög (24 procent) bland föräldrapar där båda är inrikes födda jämfört med föräldrapar som består av två utrikes födda personer (12 procent). Föräldraledighetslängden, dvs. den skattade tidsperiod där både obetald och betald föräldraledighet (uttag av föräldrapenning) ingår, är ojämförbart fördelad. Kvinnor har minskat sin genomsnittliga totala föräldraledighetslängd medan män har ökat sin totala föräldraledighetslängd. Kvinnors minskade föräldraledighet utgörs nästan uteslutande av ett minskat uttag av betald föräldraledighet, medan mäns ökning framför allt består av en ökning av betald ledighet.

Försäkringskassan har följt upp utvidgningen av överlåtelsen av de s.k. dubbeldagarna efter lagändringen den 1 juli 2024. Enligt Försäkringskassan har drygt 4 procent av alla vårdnadshavare avstått och överlåtit dagar till någon annan försäkrad. De som har ensam vårdnad är överrepresenterade bland de som överlåter dagar till någon annan försäkrad. Majoriteten av vårdnadshavarna överlåter dagarna till sin egen förälder och majoriteten av mottagarna är kvinnor. Användningen av dubbeldagar har enligt Försäkringskassans statistik ökat något sedan lagändringen infördes den 1 juli 2024 (FK 2024/002288).

Användandet av tillfällig föräldrapenning ligger fortfarande på en hög nivå jämfört med före 2020 även om det var en viss minskning under 2024.

Fördelningen mellan män och kvinnor var mer jämn än uttaget av föräldrapenning men även här tar kvinnor ut en större andel av dagarna.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) visar i en rapport om effekten av den tredje reserverade månaden på föräldrars fördelning av föräldraledighet och tillfällig föräldrapenning, att föräldraledigheten har fördelats mer jämställt under barnets första två år. Det beror på att mammor har minskat sin totala ledighet med fler dagar än vad pappor har ökat sin motsvarande ledighet. En tredjedel av mammors ledighet är dock fortfarande obetald även efter regeländringen. Samtidigt uppvisas enligt inspektionen ingen förändring i uppdelningen av tillfällig föräldrapenning mellan att barnet är ett och fyra år (ISF 2024:9).

Vidare anger regeringen att 64 procent av kvinnor och 36 procent av män var mottagare av barnbidrag under 2024. Andelen män som fick barnbidrag ökade marginellt mellan 2022 och 2024.

Regeringen bedömer sammantaget att målen för den ekonomiska familjepolitiken är delvis uppfyllda. Familjepolitikens bidrag till en god levnadsstandard för barnfamiljer har varit på samma nivå under de senaste åren. Stora skillnader består mellan olika barnhushåll både när det gäller nivå för enskilda år och utveckling av ekonomisk standard över tid. Utan den ekonomiska familjepolitiken hade andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard dock varit betydligt högre. Den ekonomiska familjepolitiken bidrar till utvecklingen mot ett jämställt föräldraskap, men det finns enligt regeringen fortsatta utmaningar. En större andel av föräldrarna delar föräldrapenningen jämställt men skillnaderna i föräldraledighetslängd består. Kvinnor tar ett betydligt större ansvar än män för vård av barn under de längre föräldraledigheter som är förknippade med ett barns födelse eller adoption och vid barns sjukdom. Likaså är kvinnors obetalda föräldraledighet betydligt längre än mäns. Sett till uttag av föräldrapenning är föräldraskapet alltså ojämnt.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Enligt utskottet är det viktigt att det utvecklingsarbetet fortsätter, och utskottet vill framhålla betydelsen av en fortsatt dialog mellan riksdagen och regeringen i detta arbete.

När det gäller resultatredovisningens övergripande struktur kan utskottet liksom tidigare år konstatera att den överlag är av god kvalitet. Redovisningen har ett tydligt fokus på målet och de centrala indikatorerna och behandlar huvudsakligen resultatet av den förda politiken. Regeringen redovisar köns-
mönster på ett tydligt sätt i statistiken och kommenterar skillnader mellan kvinnor och män när det är relevant, och att det görs såväl i redovisningen av resultat som i regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Likaså värdesätter utskottet uppdelningen på flera olika hushållstyper samt på inrikes och utrikes

födda, vilket ger goda förutsättningar för att bedöma den ekonomiska familjepolitikens resultat för olika grupper över tid. Utskottet uppmärksammar att regeringen i år har utökat sitt resonemang om det s.k. fruktsamhetstalet och fördjupat sitt resonemang om jämställt föräldraskap.

Utskottet delar regeringens bedömning att familjepolitiken bidrar till en god levnadsstandard men att det fortfarande finns stora skillnader i ekonomisk standard mellan hushåll med barn och hushåll utan barn. I likhet med regeringen anser utskottet att fortsatta insatser inom familjepolitiken riktade till utsatta barnfamiljer är motiverade för att utjämna inkomstskillnader. Som framkommer i det följande ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om att höja de övre bostadskostnadsgränserna för barnfamiljer för att bostadsbidraget i högre grad ska ha koppling till de faktiska bostadskostnaderna. Samtidigt finns det som regeringen anger anledning att arbeta för ett fortsatt högt arbetskraftsdeltagande för att minska den ekonomiska utsattheten bland barnfamiljer.

Utskottet noterar att uttaget av föräldrapenning i större utsträckning koncentrerats till när barnet är litet, vilket är i enlighet med lagstiftningens intentioner.

Utskottet konstaterar att en större andel av föräldrarna delar föräldrapenningen jämställt, men att det finns fortsatta utmaningar framför allt när det gäller de längre föräldraledigheterna och den obetalda föräldraledigheten.

Statens budget inom utgiftsområde 12

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt regeringens förslag och antar förslagen till ändringar i socialförsäkringsbalken. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 12 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Anslaget 1:1 Barnbidrag

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 31 659 197 000 kronor för 2026 till anslaget 1:1 Barnbidrag. Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införandet av socialförsäkringsbalken. Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp vid familjeförmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Antalet barn i åldern 0–16 år förväntas minska under prognosperioden, vilket innebär att utgifterna blir lägre för allmänt barnbidrag och flerbarnstillägg. Sammantaget innebär det att utgifterna för anslaget förväntas minska under prognosperioden.

Anslaget 1:2 Föräldraförsäkring

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 49 640 665 000 kronor för 2026 till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring. Anslaget får användas för utgifter för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införandet av socialförsäkringsbalken samt statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Under prognosperioden förväntas antalet födda barn att minska något, liksom antalet barn i åldrarna 0–12 år. Det har en sänkande effekt på utgifterna. Samtidigt förväntas prisbasbelopp och timersättning öka över tid, vilket innebär att medelersättningen höjs för förmånerna och därmed ökar utgifterna.

För barn födda fr.o.m. 2014 har regelverket för åldersgränserna i föräldrapenning ändrats, vilket har haft en sänkande effekt på utgifterna under de senaste åren. Under perioden 2023–2025 tillkommer åldersgrupper för vilka föräldrapenning kan tas ut, eftersom det för barn födda 2014 och framåt finns möjlighet att få föräldrapenning t.o.m. den dag barnet fyller 12 år eller den senare tidpunkt då barnet har avslutat det femte skolåret. Det förväntas ha en höjande effekt på utgifterna. Höjt prisbasbelopp och ökande timlöner innebär att medelersättningen för föräldrapenning ökar och därmed utgifterna för anslaget.

Nyttjandet av tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn har under första halvåret av 2025 minskat jämfört med tidigare år, men fortsatt att vara på den förhöjda nivån om uppstod under pandemin. Liksom för föräldrapenningen påverkar prisbasbeloppet och ökande timlöner ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning, och medelersättningen ökar därför över tid. Utgifterna för tillfällig föräldrapenning förväntas öka under perioden.

Regeringen föreslår i propositionen att rätten till tillfällig föräldrapenning ska stärkas i vissa fall (se nedan). Förslagen innebär ökade kostnader om 55 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

Anslaget 1:3 Underhållsstöd

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 780 875 000 kronor för 2026 till anslaget 1:3 Underhållsstöd. Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införandet av socialförsäkringsbalken. Betalningar från bidragsskyldiga föräldrar ska återföras till anslaget.

Utgiftsutvecklingen för underhållsstödet är beroende av exempelvis antalet separationer, antalet barn i åldern 0–18 år och löneutvecklingen. Under

prognosperioden förväntas antalet barn med underhållsstöd vara på en stabil nivå, omkring 160 000 barn. Det genomsnittliga utbetalningsbeloppet förväntas fortsätta att öka svagt genom att de barn som har underhållsstöd blir äldre och därmed får högre underhållsstöd samtidigt som färre betalnings-skyldiga föräldrar har betalningsförmåga att betala ett belopp som motsvarar fullt underhållsstöd. Sammantaget innebär det att utgifterna för underhållsstöd förväntas att öka under prognosperioden.

Anslaget 1:4 Adoptionsbidrag

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 784 000 kronor för 2026 till anslaget 1:4 Adoptionsbidrag. Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptioner enligt socialförsäkringsbalken. Bidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Utgifterna för anslaget är beroende av bidragets nivå och antalet barn som kommer till Sverige genom adoption som har förmedlats av auktoriserade adoptionssammanslutningar. Ansökningarna om bidrag förväntas minska under prognosperioden. Som en följd av lågt utnyttjande minskas anslaget med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

Anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 148 200 000 kronor för 2026 till anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd. Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Antalet barnpensioner beräknas minska något under prognosperioden mot bakgrund av relativt låg dödlighet och invandring samt låg fruktsamhet. Samtidigt ökar medelbeloppet för efterlevandestöd som en följd av höjt prisbasbelopp. Sammantaget väntas utgifterna för anslaget öka något under prognosperioden.

Anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 645 098 000 kronor för 2026 till anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag. Anslaget får användas för utgifter för omvårdnadsbidrag och vårdbidrag enligt socialförsäkringsbalken och statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (2010:111) om statlig ålderspensionsavgift.

Omvårdnadsbidraget ersatte 2019 den del av vårdbidraget som ger ersättning för barnets tillsyns- och vårdbehov. Det har skett en successiv överföring av utgifter mellan anslagsdelen vårdbidrag och anslagsdelen omvårdnadsbidrag, och antalet mottagare av vårdbidrag är litet.

Antalet mottagare av omvårdnadsbidrag förväntas öka över tid. Även prisbasbeloppet beräknas öka, vilket påverkar förmånsnivån. Utgifterna för anslaget förväntas därför sammantaget öka under prognosperioden.

Anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 671 200 000 kronor för 2026 till anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Antalet barn i de yngre åldrarna förväntas minska de kommande åren, vilket innebär lägre utgifter. Samtidigt påverkar ökande timlöner och inkomstbasbelopp samt sysselsättningen utgifterna. Även regleringsbelopp som avser avvikelsen mellan det preliminära belopp som har tagits ut och faktisk avgift påverkar utgifterna. Sammantaget förväntas utgifterna för anslaget minska under första delen av prognosperioden för att sedan öka 2028.

Anslaget 1:8 Bostadsbidrag

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 673 310 000 kronor för 2026 till anslaget 1:8 Bostadsbidrag. Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer enligt socialförsäkringsbalken.

Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av utvecklingen på arbetsmarknaden och sysselsättningen. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som med viss eftersläpning påverkar utgifterna. Även demografiska förändringar påverkar utgifterna, t.ex. antalet födda barn. Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer. Till följd av datafel vid Försäkringskassan anger regeringen att varken antalet mottagare eller ersättning kan redovisas eller prognosticeras. Utgifterna beräknas ändå vara relativt stabila under prognosperioden.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att bostadskostnadsgränserna inom bostadsbidraget för barnfamiljer ska höjas (se nedan). Förslaget medför ökade kostnader om 665 000 000 kronor 2026, 602 000 000 kronor 2027 och 566 000 000 kronor 2028.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 12 avsnitt 3.14.8) budgeterades medel för att använda månadsuppgifter i beräkningen av bostadsbidrag. Ikraftträdandet var beräknat till den 1 januari 2026. Regeringen har tagit fram kompletterande beredningsunderlag för att åstadkomma en mer ändamålsenlig reform och avser att återkomma med förslag där tidpunkten för ikraftträdandet justerats till den 1 januari 2027. Av den anledningen kommer utgifterna att fördela sig på senare år än vad som tidigare angetts. Anslaget beräknas därför öka med 100 000 000 kronor för 2026 och minska med 300 000 000 kronor 2027.

Lagförslagen

Stärkt rätt till tillfällig föräldrapenning och en kortare ansöknings tid

För att ytterligare stärka föräldrars förutsättningar att förena förvärvsarbete med familjeliv och underlätta för föräldrar att vara närvarande för sina barn

när det behövs föreslår regeringen i propositionen att rätten till tillfällig föräldrapenning stärks.

Förslagen innebär att en förälder till ett sjukt barn eller till ett barn med funktionsnedsättning som inte har fyllt 12 år ska ha rätt till tillfällig föräldrapenning om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med deltagande i introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen om egenvård, i den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i. En förälder ska också ha rätt till tillfällig föräldrapenning för ett barn som inte har fyllt 12 år om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med möte i den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. En förälder ska även ha rätt till tillfällig föräldrapenning för ett barn som inte har fyllt 18 år, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas. När barnet fyllt 12 men inte 18 år behöver rätten till tillfällig föräldrapenning vid deltagande styrkas med ett intyg om att föräldern deltagit.

Tillfällig föräldrapenning ska även kunna lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid vid möte i skolan vid ett barns sjukdom eller funktionsnedsättning samt vid medverkan i en utredning hos socialtjänsten eller i en förhandsbedömning av om en utredning ska inledas. Det ska också vara möjligt för föräldrarna att kombinera föräldrapenning med tillfällig föräldrapenning på så sätt att en arbetande förälder har möjlighet att få tillfällig föräldrapenning medan en förälder som vårdar barnet får behålla sin föräldrapenning.

Åldersgränserna och förmånstiden för rätt till tillfällig föräldrapenning ska följa systematiken i dagens regelverk. I fråga om utredning om behovet av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen för ett barn som har fyllt 12 men inte 18 år föreslås att tillfällig föräldrapenning ska kunna lämnas under sammanlagt högst 60 dagar för varje barn och år samt därutöver under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år. Anledningen är att föräldrar i en sådan situation kan ha behov av ytterligare flexibilitet. Regeringen bedömer att det endast kommer att handla om ett fåtal möten per barn och år för berörda föräldrar.

Enligt regeringen är det vidare ytterst angeläget att minska de felaktiga utbetalningarna av tillfällig föräldrapenning. I dag kan ansökningstiden inom den tillfälliga föräldrapenningen avse en situation upp till 90 dagar tillbaka i tiden, vilket riskerar att minska kopplingen mellan frånvaroperioden och prövningen av ansökan och öka risken för felaktiga utbetalningar. Regeringen föreslår därför att ansökningstiden ska begränsas på så sätt att tillfällig föräldrapenning inte ska kunna lämnas för längre tid tillbaka än 30 dagar före den dag som ansökan kom in till Försäkringskassan. Undantag ska dock göras för föräldrar som behöver vårda ett allvarligt sjukt barn som inte har fyllt 18 år.

Lagändringen om en kortare ansökningstid föreslås träda i kraft den 1 april 2026. Övriga lagändringar när det gäller tillfällig föräldrapenning ska träda i kraft den 1 januari 2026. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla i fråga om tillfällig föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet.

Regeringen föreslår även att det ska göras en följdändring med anledning av införandet av en tioårig grundskola på så sätt att skolformen förskoleklass ska tas bort från bestämmelserna i 13 kap. 20 § socialförsäkringsbalken. Lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2028. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för tillfällig föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen bedöms leda till att utgifterna för tillfällig föräldrapenning ökar med 55 miljoner kronor per år. Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning inkluderas i beräkningen. Förändringarna av regelverket medför vissa kostnader för Försäkringskassan, vilka beräknas uppgå till 19,1 miljoner kronor för 2026. De löpande kostnaderna beräknas därefter uppgå till 18,6 miljoner kronor årligen (utg. omr.10, bet. 2025/26:SfU1). Domstolarna bedöms endast påverkas marginellt av regeländringarna.

Höjda bostadskostnadsgränser för barnfamiljer inom bostadsbidraget

Regeringen föreslår att den övre gränsen för bidragsgrundande bostadskostnader för barnfamiljer höjs för att bostadsbidraget i högre grad ska ha samband med de faktiska bostadskostnaderna. Förslaget riktar sig till hushåll med låga inkomster och små ekonomiska marginaler. Höjda bostadskostnadsgränser innebär att barnfamiljer med bostadskostnader över de nuvarande bostadskostnadsgränserna (69 procent av barnhushåll med bostadsbidrag) får ett högre bostadsbidrag och därmed en förbättrad ekonomisk situation. De övre bostadskostnadsgränserna föreslås höjas med 1 500 kronor för familjer med ett barn, och med 2 000 kronor för familjer med två eller flera barn. Beloppsgränsen kommer därmed att vara 6 800 kronor per månad för familjer med ett barn, 7 900 kronor per månad för familjer med två barn och 8 600 kronor per månad för familjer med tre eller fler barn.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen bedöms leda till att kostnaderna på anslaget för bostadsbidrag ökar med 655 miljoner kronor 2026. Eftersom bostadstillägget samordnas med bostadsbidraget bedöms bostadstillägget, såväl till personer med aktivitets- och sjukersättning som till pensionärer, minska varför anslagen för detta minskar med totalt 16 miljoner kronor för 2026. Eftersom beräkningarna bedöms osäkra tillförs inte Försäkringskassan några ytterligare medel. Regeringen avser att följa utvecklingen. Förslaget bedöms inte medföra några kostnadsökningar för de allmänna domstolarna.

Motionerna

Socialdemokraterna

Ida Karkiainen m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3589 yrkande 1 att riksdagen anvisar 5 127 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisar motionärerna 4 463 miljoner kronor mer än regeringen för att höja nivån på barnbidraget med 200 kronor per månad och barn. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar motionärerna 664 miljoner kronor mer än regeringen till följd av att nivån på bostadsbidraget höjs så att det motsvarar det tidigare tillfälliga tilläggsbidraget inom bostadsbidraget.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3166 föreslår Nooshi Dadgostar m.fl. (V) att riksdagen anvisar 11 700 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisar motionärerna 8 800 miljoner kronor mer än regeringen eftersom barnbidraget föreslås höjas med 400 kronor per månad och barn för att stötta hushållen och kompensera för inflation. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar motionärerna 1 600 miljoner kronor mer än regeringen, varav 400 miljoner kronor är en följd av förslaget att höja grundnivån i föräldraförsäkringen till 340 kronor per dag och 1 200 miljoner kronor beror på förslaget om höjt tak i den tillfälliga föräldraförsäkringen så att 80 procent av löntagarna har inkomster under taket. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 1 300 miljoner kronor till följd av förslag om att återinföra tilläggsbidraget inom bostadsbidraget.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3599 föreslår Martina Johansson m.fl. (C) att riksdagen anvisar 2 500 000 000 kronor mindre till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisar motionärerna att 2 400 miljoner kronor mindre än regeringen eftersom flerbarnstillägget slopas för barn två och halveras fr.o.m. barn tre. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkringen anvisar motionärerna 200 miljoner kronor mindre än regeringen som en konsekvens av att motionärerna föreslår att de s.k. lägstanivådagarna avskaffas. Till anslaget 1:8 Bostadsbidraget anvisar motionärerna 100 miljoner kronor mer än regeringen till följd av en reviderad modell för arbetslöshetsersättning.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3511 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) föreslås att riksdagen anvisar 8 900 000 000 kronor mer till utgiftsområdet 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2026. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisar motionärerna 8 000 miljoner kronor mer än regeringen eftersom

bidraget höjs med 350 kronor per månad och barn. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag avsätts 800 miljoner kronor mer än regeringen eftersom motionärerna föreslår att det tillfälliga tilläggsbidraget på 20 procent inom bostadsbidraget återinförs. Inklusivt regeringens förslag innebär detta att en barnfamilj kan få upp till 2 250 kronor mer per månad. Motionärerna föreslår också att det införs ett nytt anslag, 99:1 Flyttpeng vid våld, till vilket anvisas 100 miljoner kronor. Anslaget avser att kompensera våldsutsatta personer för uppkomna kostnader när de tvingas lämna sin bostad.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har bestämt ramen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn till ca 104 miljarder kronor för 2026. Utskottet ska nu ta ställning till nivån på de olika anslagen inom utgiftsområdet.

Familjepolitiken stärker barnhushållens ekonomi och bidrar till ett jämställt föräldraskap. Den ökar möjligheterna för män och kvinnor att kombinera familjeliv och arbetsliv, minskar skillnader i ekonomisk levnadsstandard mellan hushåll med barn och hushåll utan barn samt har god träffsäkerhet. I resultatredovisningen framkommer att det är ovanligt med låg ekonomisk standard i hushåll där föräldrarna arbetar. Enbart 2 procent av sammanboende-hushållen med två förvärvsarbetande föräldrar har en låg ekonomisk standard. Som redan nämnts finns det anledning att arbeta för ett fortsatt högt arbetskraftsdeltagande för att minska den ekonomiska utsattheten bland barnfamiljer.

Familjepolitiken ska bidra till ökad flexibilitet i föräldraskapet som stärker möjligheterna för föräldrar att kombinera ett högt arbetsmarknadsdeltagande med familjeliv. Utskottet konstaterar att föräldrar med gemensam vårdnad om ett barn sedan den 1 juli 2024 kan överlåta 45 dagar med föräldrapenning vardera till någon annan som är försäkrad för föräldrapenning. En förälder med ensam vårdnad om ett barn kan överlåta 90 dagar med föräldrapenning till någon annan försäkrad. Vidare har även antalet dagar som föräldrar kan använda för samma barn och tid, s.k. dubbeldagar, utökats från 30 till 60 dagar och dubbeldagarna kan användas fram till dess att barnet är 15 månader, i stället för 12 månader som gällde tidigare.

I propositionen lämnar regeringen förslag om att utöka rätten till tillfällig föräldrapenning för föräldrar med barn i behov av stöd. Avsikten är att ytterligare stärka föräldrars förutsättningar att förena förvärvsarbete med familjeliv och öka flexibiliteten i föräldraförsäkringen. Vidare föreslås att ansöknings-tiden för tillfällig föräldrapenning ska förkortas från 90 dagar till 30 dagar. Enligt regeringen riskerar en alltför vidsträckt period för ansökan om ersättning för tillfällig föräldrapenning att minska kopplingen mellan frånavaroperiod och prövningen av ansökan, och öka risken för felaktiga utbetalningar. Därutöver föreslår regeringen vissa följdändringar. Utskottet gör ingen annan bedömning i fråga om förslagen än den som regeringen gör och tillstyrker dessa förslag.

Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om att höja de övre bostadskostnadsgränserna för barnfamiljer. I likhet med regeringen anser utskottet att bostadsbidraget i högre grad bör vara kopplat till de faktiska bostadskostnaderna. Bostadsbidraget är ett viktigt stöd för barnfamiljer med låga inkomster och små ekonomiska marginaler.

Utskottet noterar regeringens arbete för att öka träffsäkerheten i bostadsbidraget genom att bostadsbidraget ska grundas på de månatliga inkomstuppgifterna i arbetsgivardeklarationerna på individnivå. Tidpunkten för ikraftträdandet var tidigare satt till den 1 januari 2026, men har nu skjutits fram till den 1 januari 2027. Av den anledningen beräknar regeringen att anslaget Bostadsbidrag ökar med 100 000 000 kronor 2026.

Sammantaget anser utskottet att de anslagsnivåer som regeringen föreslår inom utgiftsområde 12 är väl avvägda. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2025/26:1 utgiftsområde 12 punkterna 1–3 och avstyrker motionerna 2025/26:3166 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V), 2025/26:3511 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP), 2025/26:3589 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1 och 2025/26:3599 av Martina Johansson m.fl. (C).

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (S)

Ida Karkiainen (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Arber Gashi (S) anför:

I tre år har regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna försökt styra Sverige. Resultatet är 100 000 fler arbetslösa, familjer som kämpar varje månad med att få ekonomin att gå ihop och en tillväxt i EU:s bottenliga. Gängvåldet fortsätter, sprängningarna ökar och kriminaliteten kryper ned i åldrarna.

I regeringens avskedsbudget blev det återigen tydligt att regeringen och Sverigedemokraterna inte förmår ta tag i de stora samhällsproblemen. Det är en budget som lappar och lagar med tillfälliga åtgärder i stället för att presentera seriösa lösningar på Sveriges problem. Den ger inga svar på frågan om vad Sverige ska leva av i framtiden. Regeringens budget innehåller inga strukturella reformer för att få igång tillväxten och minska arbetslösheten. Den blundar för behoven i välfärden och saknar tillräckliga åtgärder för att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen. Hårt arbetande svenskar lämnas efter – mediciner blir dyrare, bostadsbidraget för barnfamiljer försämras, barnbidraget urholkas och välfärden pressas till bristningsgränsen. I en osäker omvärld behöver Sverige stå starkt. Men resultatet av regeringens och Sverigedemokraternas tre år är ett försvagat och splittrat land. Vi vill vända Sveriges negativa utveckling. I Socialdemokraternas förslag till budget prioriterar vi långsiktiga investeringar för att stärka vanligt folks ekonomi, få fler i jobb och öka tillväxten.

Vi stöttar de familjer och pensionärer som har det tuffast. Vi vill slopa det orättvisa karensavdraget som gör att hårt arbetande svenskar som sliter i vår välfärd och andra samhällsbärande yrken kan förlora tusenlappar vid en förkylning. Vi lägger fram alla dessa förslag samtidigt som vi stärker Sveriges finansiella sparande gentemot regeringens. Det är möjligt eftersom alla våra nya satsningar är finansierade, antingen genom ökade intäkter eller genom omprioriteringar. I vår budget visar vi att det med rätt prioriteringar går att få fart på tillväxten, stötta vanliga familjer och bygga upp välfärden, samtidigt som vi tar ansvar för statens finanser. Vi visar att vi kan föra vårt land i en ny riktning – mot en stark samhällsgemenskap, där svensk ekonomi växer och kommer alla till del.

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 12 inte får överstiga 104 228 329 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över denna nivå kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från

ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 12. Förslagen till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3589.

Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3551. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 1 i det betänkandet.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att barnbidraget höjs med 200 kronor per månad och barn. Vidare höjs nivån på bostadsbidraget så att det motsvarar det tidigare tillfälliga tilläggsbidraget i bostadsbidraget.

Sammantaget bör 5 127 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)

Tony Haddou (V) anför:

Med ett år kvar till valet kan vi konstatera att regeringen spelar ett cyniskt valspel. Efter tre års svältkur med Tidöpartierna tömmer regeringen statskassan och låter välfärden stå för notan. Genom att regeringen under lång tid har låtit bli att satsa har den med stöd av Sverigedemokraterna cementerat lågkonjunkturen.

Den svenska ekonomin har utvecklats svagt de senaste åren, med låg tillväxt och stigande arbetslöshet. Reallönesänkningarna, samt regeringens passiva och ineffektiva finanspolitik, har resulterat i en svag utveckling för framför allt hushållens konsumtion och investeringarna i näringslivet. Sverige hör till de OECD-länder där den ekonomiska ojämlikheten ökat mest sedan mitten av 1980-talet. Regeringen har dock fortsatt att sänka skatterna – med sammanlagt 110 miljarder kronor under mandatperioden, vilket minskar utrymmet för att satsa på hushållen och välfärden.

Regeringen föreslår skattesänkningar med över 50 miljarder kronor för 2026. Vänsterpartiets budgetalternativ har en helt annan inriktning. I stället för att sänka skatten mest för de med höga inkomster beskattar vi bankernas övervinster, höjer kapitalskatterna och omvandlar dagens rotavdrag till ett grönt rotavdrag för att underlätta den gröna omställningen. Vi använder pengarna till att bl.a. stärka välfärden, med ett särskilt fokus på sjukvården genom att sektorsbidraget till hälso- och sjukvården förlängs. Vi avsätter betydande resurser till klimatinvesteringar och stärker hushållens ekonomi, bl.a. genom höjda barnbidrag. Så främjar vi den gröna omställningen samtidigt som vi sänker arbetslösheten. Så bygger vi Sverige starkare samtidigt som vi utjämnar klyftorna.

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 12 inte får överstiga 104 228 329 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Vänsterpartiets

förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över denna nivå kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 12. Förslagen till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 12 läggs fram i partimotion 2025/26:3166.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:2792. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 2 i det betänkandet.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär en höjning av dels barnbidraget med 400 kronor per månad och barn för att stötta hushållen och kompensera för inflation, dels grundnivån i föräldrapenningen till 340 kronor per dag. Vidare höjs taket i den tillfälliga föräldrapenningen så att 80 procent av löntagarna har inkomster under taket. Anslaget för bostadsbidraget höjs på grund av att det tidigare tillfälliga tilläggsbidraget återinförs i bostadsbidraget.

Sammantaget bör 11 700 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (C)

Martina Johansson (C) anför:

Centerpartiets budgetmotion fokuserar på att stärka jobb, företag och tillväxt, att sänka klimatutsläppen och att investera i välfärd och infrastruktur i hela landet.

Sverige står inför flera djupgående och sammanlänkade kriser. Regeringens politik har förvärrat situationen och nu krävs en kraftfull kursändring. Trots ett i grunden gott utgångsläge har arbetslösheten stigit och förblivit på alltför höga nivåer. Både den konjunkturberoende och den strukturella arbetslösheten har stigit, den ekonomiska tillväxten är svag och färre nya företag startas, vilket hämmar den ekonomiska utvecklingen och kraftigt minskar resurserna till välfärden. Det krävs därmed mer än bara kortsiktiga och tillfälliga stimulanser.

Centerpartiet föreslår därför i sitt budgetalternativ en offensiv jobbpolitik för att bekämpa den höga arbetslösheten. Företags kostnader för att anställa måste sänkas kraftigt, särskilt för små och växande företag. Investeringar behöver göras i utbildning, vidareutbildning, integration och spetsteknologi, inte minst artificiell intelligens.

Sverige är inte längre det klimatföredöme det en gång var. Med missade klimatmål, ökande utsläpp från transporter och stoppad utbyggnad av förnybar el har det skett ett tvärt kast i klimatpolitiken. Vi behöver därför konkreta åtgärder för att som land återta ledarskapet i klimatpolitiken. Centerpartiet föreslår därför i sitt budgetalternativ kraftfulla satsningar på att här och nu få

fram fossilfri energi, stärka den gröna industrialiseringen och göra det möjligt för vanliga människor att enkelt och billigt byta från fossildrivna bilar till miljöbilar. Av beredskaps- och klimatskäl vill vi bygga upp en strategisk reserv av billigt biobränsle från svenska råvaror.

De geografiska klyftorna och orättvisorna växer och landets infrastruktur står inför förfall. Vi vill minska de geografiska gapen i välfärden genom att satsa på lärare, läkare, järnvägar, vägar och beredskap i hela landet.

Centerpartiets budget är ett liberalt och grönt alternativ som tar ansvar för Sveriges ekonomi, klimat och sammanhållning. Vår politik skapar förutsättningar för en starkare och mer hållbar framtid för hela landet.

För att klara framtidens utmaningar krävs en politik som försvarar grundläggande principer: att det alltid ska löna sig att gå från bidrag till arbete, att företagen är den jobbskapande motorn för svensk tillväxt, att välfärden ska vara tillgänglig och av god kvalitet i hela landet och att en stringent klimatpolitik underlättar den gröna omställningen. Sverige behöver strukturreformer med starka och långsiktiga effekter – inte tillfälliga dyra förslag med kortvariga effekter.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den som Centerpartiet önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3811. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslagen till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3599.

Föräldraförsäkringen finns till för att alla föräldrar ska ges förutsättningar att ge sina barn en god omsorg och bygga upp den viktiga anknytningen mellan barn och förälder under de första levnadsåren. Centerpartiet vill se en enkel, modern och tydlig föräldraförsäkring som tar avstamp i principen om barnets bästa. En sådan försäkring måste vara anpassad till vårt moderna samhälle och arbetsliv och olika familjekonstellationer och premiera ett jämställt uttag av föräldradagar. Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att flerbarnstillägget i barnbidraget avskaffas för det andra barnet och halveras fr.o.m. tredje barnet eftersom det minskar barnbidragets omfördelande profil samtidigt som förstärkningen av familjers ekonomi är marginell. Även de s.k. lägstanivådagarna avskaffas. Anslaget för bostadsbidrag ökar till följd av ett förslag om reviderad arbetslöshetsersättning.

Sammantaget bör 2 500 000 00 kronor mindre än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (MP)

Malte Tängmark Roos (MP) anför:

Inför valet lovade Tidöpartierna att de skulle få ordning på Sverige. Det har man misslyckats med. I dag är arbetslösheten rekordhög, välfärden har satts på svältkur och politiken har aktivt ökat utsläppen. Hushållen är hårt pressade efter att Tidöpartierna har prioriterat skattesänkningar för höginkomsttagare framför träffsäkra satsningar riktade mot de som har små ekonomiska marginaler.

Regeringen och Sverigedemokraterna har helt misslyckats med att ta Sverige framåt. I stället vill man backa in i framtiden. Så behöver det inte vara. Vår budgetmotion innehåller förslag för ett bättre, starkare, tryggare och mer hållbart Sverige. Det har aldrig varit så enkelt att ställa om till en hållbar värld med en rättvis klimatomställning. Tekniken och kunskapen finns på plats och människor längtar efter en bättre och mer hållbar framtid.

Med de förslag som ingår i vår budget når vi flera av våra klimatmål. Vi föreslår en grön utdelning på 2 900 kronor per år till personer som bor i lands- och glesbygdsområden eller områden med bristande tillgång till kollektivtrafik. Vi satsar också på riktade stöd som gör det möjligt för fler att byta till elbil och därigenom minska sina utsläpp och sina körkostnader.

Vi vill se en ekonomisk politik som på ett effektivt och rättvist sätt tar oss ur den långvariga lågkonjunkturen. Vårt budgetförslag stärker barnfamiljernas ekonomi genom att barnbidraget höjs med 350 kronor i månaden och bostadsbidraget höjs med upp till 1 100 kronor. Bidragsdelen i studiestödet från CSN höjs med 300 kronor i månaden. Vi återställer högkostnadsskyddet för läkemedel och gör det därigenom billigare med mediciner. Vi föreslår också att den fria tandvården för unga återinförs.

Sverige kan genomföra en grön och rättvis omställning. Vi kan öka näringslivets konkurrenskraft och säkra framtida jobb genom att ligga i framkant av teknikutvecklingen. Vi kan bli kvitt fossilberoendet som gynnar Putin, stärka vår beredskap och skydda hushåll och företag från framtida prischocker på fossilt. Vi kan bromsa klimatförändringarna som utgör ett existentiellt hot. När Sverige går före och visar vägen kan vi också ställa högre krav på EU och andra länder att göra mer. Den här budgeten visar på att det är möjligt. Sverige förtjänar bättre.

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 12 inte får överstiga 104 228 329 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över denna nivå kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 12.

Förslagen till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3511.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3770. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 4 i det betänkandet.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att nivån höjs på barnbidraget med 350 kronor per månad och barn och att bostadsbidraget höjs till följd av att det tidigare tillfälliga bostadstillägget på 20 procent i bostadsbidraget återinförs. Det införs även ett nytt anslag som avser att kompensera våldsutsatta personer för uppkomna kostnader när de tvingas lämna sin bostad.

Sammanlagt bör 8 900 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1, 3.9 och 3.10).
2. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.2 och 3.10).
3. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:3166 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3511 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell A i motionen.

2025/26:3589 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3599 av Martina Johansson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas
anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk
trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Barnbidrag	31 659 197	4 463 000	8 800 000	-2 400 000	8 000 000
1:2 Föräldraförsäkring	49 640 665	±0	1 600 000	-200 000	±0
1:3 Underhållsstöd	2 780 875	±0	±0	±0	±0
1:4 Adoptionsbidrag	9 784	±0	±0	±0	±0
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	1 148 200	±0	±0	±0	±0
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	7 645 098	±0	±0	±0	±0
1:7 Pensionsrätt för barnår	7 671 200	±0	±0	±0	±0
1:8 Bostadsbidrag	3 673 310	664 000	1 300 000	100 000	800 000
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>					
99:1 Flyttpeng vid våld	±0	±0	±0	±0	100 000
Summa för utgiftsområdet	104 228 329	5 127 000	11 700 000	-2 500 000	8 900 000

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 11 kap. 10 §, 13 kap. 3, 9 a, 20, 22 och 25 §§, 97 kap. 18 § och 110 kap. 18 § och rubriken närmast före 13 kap. 20 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 kap. 24 a §, och närmast före 13 kap. 24 a § en ny rubrik, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.10 §¹

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 4 a § och 5 a–7 §§ samt 13 kap. 10, 11, 13, 26 och 30 §§.

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid.

För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.

Föräldrapenningsförmåner får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid i fall som anges i 13 kap. 20 § andra stycket 1 och 3.

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid. För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.

13 kap.3 §²

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § första stycket lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid:

1. om föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet lider av allvarlig sjukdom, *och*

2. om föräldrarna, som en del i behandlingen av sitt barn, behöver delta i läkarbesök eller i behandling som ordinerats av läkare.

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § *andra stycket* lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid, om föräldrarna deltar i en kurs som ordnas av en sjukvårdshuvudman för att lära sig vårda barnet.

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § första stycket lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid

1. om föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet lider av allvarlig sjukdom, *eller*

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § *tredje stycket* lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid, om föräldrarna deltar i en kurs som ordnas av en sjukvårdshuvudman för att lära sig vårda barnet. *Tillfällig föräldrapenning får även lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid i samband med*

¹ Senaste lydelse 2018:1628.

² Senaste lydelse 2018:1628.

1. möte i sådan verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning, eller

2. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas.

9 a §³

Tillfällig föräldrapenning lämnas inte för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag ansökan kom in till Försäkringskassan.

Detta gäller dock inte om det finns synnerliga skäl för att tillfällig föräldrapenning ändå bör lämnas. Tidsbegränsningen gäller inte heller i fråga om sådan tillfällig föräldrapenning som avses i 31 c §.

Vid läkarbesök, behandling eller deltagande i kurs

En förälder till ett sjukt *eller funktionshindrat* barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. besök på en institution för medverkan i behandling av barnet eller för att lära sig vårda barnet,

2. deltagande i en kurs som ordnas av sjukvårdshuvudman i samma syfte som anges i 1,

3. läkarbesök på grund av att barnet lider av allvarlig sjukdom,

4. läkarbesök som är en del i behandlingen av barnet, eller

5. deltagande i någon behandling som är ordinerad av läkare i samma syfte som anges i 4.

Tillfällig föräldrapenning lämnas inte för längre tid tillbaka än 30 dagar före den dag ansökan kom in till Försäkringskassan.

Detta gäller dock inte om det finns synnerliga skäl för att tillfällig föräldrapenning ändå bör lämnas. Tidsbegränsningen gäller inte heller i fråga om sådan tillfällig föräldrapenning som avses i 30 eller 31 c §.

Vid läkarbesök, behandling, deltagande i kurs, möte, introduktion eller utredning

20 §

En förälder till ett sjukt barn *eller till ett barn med funktionsnedsättning*, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

En förälder till ett barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. möte i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning,

2. introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, eller

3. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas.

³ Senaste lydelse 2018:1628.

Med sådan verksamhet som avses i andra stycket 1 och 2 avses verksamhet enligt skollagen (2010:800) i form av

- 1. förskola,*
- 2. förskoleklass,*
- 3. grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola eller internationell skola på grundskolenivå,*
- 4. fritidsbem som kompletterar utbildningen i en skolform enligt 2 eller 3, eller*
- 5. verksamhet enligt 25 kap. 2, 4 eller 5 § skollagen.*

22 §

En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av

1. sjukdom i annat fall än som avses i 30 §, 2. utvecklingsstörning, eller 3. annat funktionshinder.	1. sjukdom i annat fall än som avses i 30 §, eller 2. funktionsnedsättning.

Vid deltagande i utredning

24 a §

En förälder till ett barn som har fyllt 12 men inte 18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning om han eller hon behöver avstå från förvärsarbete i sådana fall som avses i 20 § andra stycket 3.

25 §

Tillfällig föräldrapenning enligt 22 § lämnas under högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 eller 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4, eller 20 eller 24 a § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

97 kap.

18 §⁴

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som bidrag till kostnader för bostad med 50 procent av den del av bostadskostnaden per månad som för familjer med

- ett barn överstiger 1 400 kronor men inte 5 300 kronor,
- två barn överstiger 1 400 kronor men inte 5 900 kronor, och
- tre eller flera barn överstiger 1 400 kronor men inte 6 600 kronor.

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om någon medlem av familjen är funktionshindrad.

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som bidrag till kostnader för bostad med 50 procent av den del av bostadskostnaden per månad som för familjer med

- ett barn överstiger 1 400 kronor men inte 6 800 kronor,
- två barn överstiger 1 400 kronor men inte 7 900 kronor, och
- tre eller flera barn överstiger 1 400 kronor men inte 8 600 kronor.

⁴ Senaste lydelse 2011:1520.

110 kap.**18 §**

När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § ska läkarutlåtande ges in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. I fall som avses i 13 kap. 30 § ska barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräcklig utredning för att bedöma rätten till ersättning.

När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § ska läkarutlåtande ges in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. I fall som avses i 13 kap. 30 § ska barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräcklig utredning för att bedöma rätten till ersättning. *I fall som avses i 13 kap. 24 a § ska intyg ges in till Försäkringskassan för att styrka att föräldern deltagit vid ett sådant tillfälle.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2026 i fråga om 13 kap. 9 a § och i övrigt den 1 januari 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om tillfällig föräldrapenning och bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

3. Bestämmelsen i 11 kap. 16 § utgör inte hinder för att lämna tillfällig föräldrapenning enligt den nya bestämmelsen i 13 kap. 20 § andra stycket 1 och 2 för ett barn för vilket det vid ikraftträdandet finns ett gällande beslut om omvårdnadsbidrag enligt 22 kap. Detta gäller till dess att Försäkringskassan har omprövat beslutet enligt 22 kap. 15 § eller beslutat att lämna omvårdnadsbidrag efter en ny ansökan som inte endast avser en ändrad fördelning av sedan tidigare beviljat omvårdnadsbidrag.

4. Bestämmelsen i 11 kap. 16 §, i dess lydelse före den 1 januari 2019, utgör inte hinder för att lämna tillfällig föräldrapenning enligt den nya bestämmelsen i 13 kap. 20 § andra stycket 1 och 2 för ett barn för vilket det vid ikraftträdandet finns ett gällande beslut om vårdbidrag enligt 22 kap. i dess lydelse före den 1 januari 2019.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 20 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt 2.1

Föreslagen lydelse

13 kap.

20 §

En förälder till ett sjukt barn eller till ett barn med funktionsnedsättning, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. besök på en institution för medverkan i behandling av barnet eller för att lära sig vårda barnet,

2. deltagande i en kurs som ordnas av sjukvårdshuvudman i samma syfte som anges i 1,

3. läkarbesök på grund av att barnet lider av allvarlig sjukdom,

4. läkarbesök som är en del i behandlingen av barnet, eller

5. deltagande i någon behandling som är ordinerad av läkare i samma syfte som anges i 4.

En förälder till ett barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. möte i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning,

2. introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, eller

3. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas.

Med sådan verksamhet som avses i andra stycket 1 och 2 avses verksamhet enligt skollagen (2010:800) i form av

1. förskola,

2. *förskoleklass*,

3. grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola eller internationell skola på grundskolenivå,

4. fritidshem som kompletterar utbildningen i en skolform enligt 2 eller 3, eller

5. verksamhet enligt 25 kap. 2, 4 eller 5 § skollagen.

2. grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola eller internationell skola på grundskolenivå,

3. fritidshem som kompletterar utbildningen i en skolform enligt 2, eller

4. verksamhet enligt 25 kap. 2, 4 eller

5 § skollagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2028.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om tillfällig föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet.